

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

Ülke: Türkiye

Proje Dokümanı

Proje Adı: Yargıtay'da Etik İlkelerin Yaygınlaştırılması, Saydamlığın Güçlendirilmesi ve Yargıtay'a olan Güveninin Artırılması Projesi

Beklenen Ülke Programı Sonuç(lar)ı:

Sonuç 2.1. 2020 itibarıyla, merkezi ve yerel yönetimler ile diğer aktörlerin insan haklarını daha etkin biçimde koruması ve en dezavantajlı gruplar dahil olmak üzere sivil toplumun tam katılımıyla şeffaf, hesap verebilir, çoğulcu ve toplum cinsiyete duyarlı yönetim sistemlerini benimsemesi.

Beklenen Ülke Programı Sonuç(lar)ı:

Sonuç 2.1.1 Başta dezavantajlı gruplar olmak üzere herkes için adalete ve yasal hak arama yollarına erişimi sağlayan şeffaf ve verimli bir adalet sistemi

Beklenen Proje Çıktı(lar)ı:

- Etik ilkelerinin Yargıtay tarafından benimsenmesi için kurumsal kapasitenin geliştirilmesi
- Yargı süreçlerinde şeffaflığın güçlendirilmesi için gerekli politikaların geliştirilmesi
- Yargıtay'a olan güveninin artırılması

Özet

Bu Proje “etik ilkelerinin yaygınlaştırılması,” “şeffaflığın güçlendirilmesi” ve “yargıya güveninin artırılması” için evrensel değerler, iyi uygulamalar ve diğer ülkelerde öğrenilen dersler doğrultusunda, Yargıtay'da strateji geliştirmeyi ve uygulamayı hedefler. Bu itibarla Proje, Yargıtay ile Türk yargısının artırılmış şeffaflık, kamu güveni ve etik değerler konusundaki bilinç ve kapasite geliştirme ihtiyaçlarını ele alır.

Özet

Bu Proje “etik ilkelerinin yaygınlaştırılması,” “şeffaflığın güçlendirilmesi” ve “yargıya güveninin artırılması” için evrensel değerler, iyi uygulamalar ve diğer ülkelerde öğrenilen dersler doğrultusunda, Yargıtay'da strateji geliştirmeyi ve uygulamayı hedefler. Bu itibarla Proje, Yargıtay ile Türk yargısının artırılmış şeffaflık, kamu güveni ve etik değerler konusundaki bilinç ve kapasite geliştirme ihtiyaçlarını ele alır.

Uygulama Ortağı: Türkiye Cumhuriyeti Yargıtay Başkanlığı

Program Dönemi: 2011-2015	Toplam gerekli kaynak: USD 1,000,000
Başlama Tarihi 1 Mart 2016	Toplam Yargıtay katkısı: USD 1,000,000
Bitiş Tarihi 31 Aralık 2017	GMS Toplam USD 28,740.60
Yönetim Düzenlemeleri: NIM	GMS (Yargıtay, %3): USD 28,740.60

Dışişleri Bakanlığı tarafından kabul edilmiştir:

Yargıtay tarafından kabul edilmiştir:

UNDP Türkiye tarafından kabul edilmiştir:

- MEVCUT DURUM

I.A. Arka Plan ve Gerekçe

Demokratik yönetim, insan haklarının güvence altına alınması ve herkesin adalete erişimi arasında güçlü bağlar bulunduğu küresel çapta kabul görmüş ve tanınmıştır. Bu kabul, “sürdürülebilir insani kalkınma”nın vazgeçilmez ön koşullarından biri olarak yargı reformlarının dünya çapında hızlandırılmasına yol açmıştır. Bu bakış açısıyla uyumlu olarak barış, özgürlük, insan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkelerini temel almış küresel bir kuruluş olduğundan, herkesin

adalete erişimi UNDP'nin demokratik yönetişimi güçlendirme ve yoksulluğu azaltma konusundaki görevinin hayati önem arz eden bir parçasıdır. Daha kapsamlı olarak yargı reformu bağlamında ele alındığında, UNDP'nin özel görev alanı başta dezavantajlı gruplar olmak üzere herkes için işlemlerini sağlamak amacıyla, adaleti ve adaletle ilişkili sistemleri desteklemeyi kapsar.

Türkiye bağlamında, yargı reformu yüksek öncelikli konulardan biridir ve AB'ye aday bir ülke olarak, son yıllarda T.C. Hükümeti kapsamlı anayasal ve yasal değişiklikler yapmıştır. Türkiye'nin yargı reformuna dair güçlü taahhüdü çeşitli ulusal politika çerçeve belgelerinde ifade edilmektedir; bu çabalar çoğunlukla kapsamlı yasal ve anayasal düzenlemeler biçimini almaktadır. Bununla birlikte, ağırlıklı olarak uzlaşma yönelimli politika geliştirme, sınırlı kurumsal kapasiteler ile Türkiye'ye özgü bazı özel sorunlardan dolayı bu taahhüdün eksiksiz belirlenmesi ve uygulamaya konulmasına yönelik birtakım zorluklar meydana gelmiştir.

Küresel deneyimi ve teknik uzmanlığı göz önüne alındığında, UNDP Türkiye adalete erişim ile hukuk üstünlüğünün güçlendirilmesine dair bir dizi proje aracılığıyla, Türkiye'de yargı reformuyla ilişkilendirilmiştir. UNDP ile Yargıtay arasındaki güçlü işbirliği, uluslararası standartlara uymak üzere Türkiye'deki yüksek mahkemelerin kurumsal ve idari kapasitelerini geliştirme amacıyla 2009 yılında kurulmuştur. O tarihten bu yana, geniş kapsamlı iki Program uygulanmış; bu Proje, elde edilen sonuçlara dayandırılmış ve UNDP ile Türkiye Cumhuriyeti Yargıtay Başkanlığı arasında uzun vadeli ortaklık için çerçeve geliştirilmiştir. **“Uluslararası Standartlar Doğrultusunda Yargıtay Başkanlığının Kurumsal Yönetimine Destek”** için UNDP ile Yargıtay'ın yürüttüğü ortak Proje'nin sonuçları kapsamında, programlamaya yönelik olarak aşağıda belirtilen öncelikli alanlar listesi hazırlanmıştır:

- Yüksek mahkemelerin işleyişine dair bilgi ve deneyim paylaşım platformlarının sürekliliği aracılığıyla hem dünyada, hem Türkiye'de yargı reformu süreçlerine katkıda bulunmak
- Şeffaflık ve etik ilkeler yoluyla halkın yargı işlemlerine duyduğu güveni artırmak
- Etik ilkelerinin mahkeme üyeleri, tetkik hakimleri, Yargıtay cumhuriyet savcıları ile personel arasında benimsenmesi ve etkin biçimde uygulanması için gerekli önlemleri almak.

Bu Proje, şeffaflık ve etik ilkelerinin benimsenmesine yönelik önlemlerin güçlendirilmesi ve yargı faaliyetlerine duyulan memnuniyet ile kamu güvenini artırma ihtiyacı ve amaçlarına dair tespit edilmiş olan bu üç alan üzerine kurulacaktır. Ayrıca Proje, UNDP Politika ve Program Destek Bürosu, Avrupa Konseyi, Avrupa Komisyonu ile BM Yargıçların ve Avukatların Bağımsızlığı Özel Raportörü'nün uygulama süreci boyunca yargı reformu alanındaki kapsamlı uzmanlık ve deneyimlerinden sürekli olarak faydalanacaktır.

I.A.1. Projenin Ulusal Kalkınma Planları ve Türkiye'de Yargı Reformu Belgeleriyle İlişkisi

2009 yılından itibaren Türkiye'de gündeme getirilen ve tartışılan yargı reformuna dahil edilen farklı unsurlar bulunmaktadır: Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı, yüksek yargının konumu, şeffaflık ve etik, yargının diğer devlet organları ve kuruluşlarıyla ilişkileri. Bu nedenle, reform sürecinin iki yönü bulunur. Bir tanesi, tüm sistem ve yargının konumu bakımından “bağımsızlık,” “tarafsızlık” ve “meşruiyet” konularını incelemek ve ikincisi ise, uluslararası standartların bu kavramlara uygulanmasını sağlamaktır. **Bu Proje, şeffaflık ve etik ilkelerinin geliştirilmesine yönelik mevcut ihtiyaçları, böylelikle uluslararası normlar ve standartlara uygun olarak yüksek yargıya duyulan kamu güvenini ele alır.**

2009 yılında geliştirilen **Yargı Reformu Stratejisi ve Eylem Planı** yargı alanındaki reformlara yönelik Hükümet politikalarına ilişkin genel çerçeveyi

belirlemiştir. Buna bağlı olarak, aşağıdaki hedefler belirlenmiş ve uygulamaya konulmuştur:

- Yargı bağımsızlığını güçlendirmek
- Yargı tarafsızlığını geliştirmek
- **Yargıda verimlilik ve etkinliğini artırmak**
- **Yargıda profesyonelliği artırmak**
- Yargı yönetim sistemini iyileştirmek
- **Yargıya duyulan güveni artırmak**
- **Adalete erişimi kolaylaştırmak**
- Uyuşmazlıkları önlemek üzere önlemlerin etkin biçimde uygulanmasını ve alternatif uyuşmazlık çözümü mekanizmalarının iyileştirilmesini sağlamak
- Ceza infaz sistemini iyileştirmek
- AB Uyumuna yönelik yasama çalışmalarını devam ettirmek

Ceza ve hukuk adaleti sisteminin etkinlik ve verimliliği, yargılamanın kalitesi ile doğrudan ilgilidir. Adalet hizmetlerinde kalitenin belirlenmesinin en önemli ölçütleri Avrupa Konseyi Rehber İlkeleri'dir. Buna göre adli kalite; isabetli kararlar, düşük temyiz oranları, zamanında verilen kararlar (makul sürede yargılama), düşük sayıda teknik hukuki hata ve adil yargılanma ilkelerinin uygulanması olarak ifade edilmektedir. Projenin eğildiği sorunlar ile amaç ve ulaşılabilecek sonuçlar; Yargı Reformu Stratejisinde benimsenen “*yargı erkinin hesap verebilirliği*” ve “*saydamlığı*” ile örtüşmektedir. Yargı kararlarının kaliteli olması ve bütçe kaynaklarının doğru kullanılması, “*yargının hesap verebilirliği*” ve “*saydamlığı*” ile doğrudan bağlantılı olup, kamuoyunun “*yargıya güveninin sağlanması*” bakımından da önem taşımaktadır.

Özellikle, “*tüm yargı mensuplarının uyması gereken etik ilkelerin belirlenmesi*” Yargı Stratejisinin “HEDEF 2.2” başlığı altında, hâkimlere ilişkin “*Bangolare Yargı Etiği İlkeleri*” ile savcılara ilişkin “*Budapeşte İlkeleri*”ne atıf yapılarak ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle Proje, etik ilkelerin yaygınlaştırılmasına yönelik amacı itibarıyla da Yargı Reformu Stratejisi ile tam bir uyum içindedir.

Bununla birlikte, Yargı Reformu Stratejisinde öngörülen diğer ilgili hedefler aşağıda verilmiştir; bu hedefler Proje'nin hedefleriyle de doğrudan ilişkilidir.

- Düzenli aralıklarla yargıya güven ve memnuniyet anketlerinin yapılması,
  - Yargı-medya ilişkilerinin kurumsal hale getirilmesi,
  - Saydamlığı güçlendirmek için yüksek mahkeme kararlarının herkesin erişimine açılması,

Güncellenen Yargı Reformu Stratejisi'nin hedeflerini tamamlayan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nun 01.07.2013 tarihli 127. Oturumu'nda kabul

edilen **10. Kalkınma Planı (2014-2018)** yargı alanındaki reformların sürekliliğine yönelik gereksinimi yinelemiştir. Kalkınma Planı'nın 187. paragrafında, *“evrensel kriterler göz önünde bulundurularak yargı üyelerine yönelik etik ilkelerinin”* hazırlanmasına ve duruşma süreçlerinin hızlandırılmasına yönelik ihtiyacın hala mevcut olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte aynı Plan'ın 188. paragrafında, uluslararası hukuk normları, hukuk devleti ve hukukun üstünlüğünün gerekleri doğrultusunda yargılama sürecinin hızlı, adil, etkin, güvenli ve doğru bir şekilde işlemesi yargı sisteminin temel hedefidir. Adalet ve yargının yapısında ve işleyişinde ekonomik etkinliğin hedeflenmesi de ayrıca birinci derecede önemi haizdir. Dahası, aynı Plan'ın 188. paragrafı şu şekildedir: *“İyi işleyen etkin bir adalet sistemi ekonomide öngörülebilirliğin artması ve yatırım ortamının daha uygun bir hale gelmesi bakımından son derece önemlidir.”* Yargı politikalarına dair amaç da belirlenmiştir. Yargıtay'da *“Etik ilkelerinin yaygınlaştırılmasının,” “şeffaflığın güçlendirilmesinin”* ve *“yargıya duyulan güvenin artırılmasının”* anılan Plan'da öngörülen hedeflerle uyumlu olduğu açıktır.

I.A.2. Proje'nin Ele Alacağı Konuların Ayrıntılı Analizi

Yargı Etiği

Kamu görevlilerinin uymaları gereken şeffaflık, tarafsızlık, dürüstlük, sorumluluk, kamu yararını gözetme gibi etik davranış ilkelerini belirlemek ve uygulamayı gözetmek üzere “Kamu Görevlileri Etik Kurulu”nun kuruluş, görev ve çalışma usul ve esaslarını belirleyen 5176 Sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un (Etik Kanunu'nun) 1'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında *“yargı mensupları”* hakkında bu kanun hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiş olması nedeniyle üye, hâkim ve Cumhuriyet savcısı dışındaki Yargıtay personeli söz konusu kanun kapsamına girmektedir. Daha açık bir ifade ile Etik Kanunu, Yargıtay üyeleri ile hâkim ve savcılarını kapsamamakta ve Ülkemizde yargı mensuplarının uyması gereken etik davranış ilkelerine ilişkin pozitif bir düzenleme bulunmamaktadır.

Ancak, yargı mensuplarının da uyması gereken etik davranış ilkelerinin ve bu ilkelere uygunluğu denetleyecek mekanizmaların bulunması evrensel bir gereklilik olarak dünyada kabul görmeye başlamıştır. Hâkimlerin uymaları gereken etik ilkelere ilişkin Bangalor ilkeleri ile savcılara ilişkin Budapeşte ilkeleri, bu evrensel gerekliliğin somut göstergeleridir.

Öte yandan Etik Kanunu'nun 2'nci maddesiyle, Başbakanlık bünyesinde Kamu Görevlileri Etik Kurulu (Kurul) kurulmuş, aynı Kanun'un 7'nci maddesine istinaden çıkarılan ve 13.4.2005 Tarih ve 25785 Sayılı RG'de yayımlanan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 29'uncü maddesinde, kurum ve kuruluşlarda, etik kültürünü yerleştirmek ve geliştirmek, personelin etik davranış ilkeleri konusunda karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak tavsiyelerde ve yönlendirmede bulunmak ve etik uygulamaları değerlendirmek üzere kurum veya kuruluşun üst yöneticisi tarafından kurum içinden en az üç kişilik bir etik komisyonu oluşturulması öngörülmüştür. Aynı Yönetmelik maddesinin 2'nci fıkrasında, etik komisyonu üyelerinin ne kadar süreyle görev yapacağı ve diğer hususların kurum ve kuruluşun üst yöneticisince belirleneceği ifade edilmiştir. Daha açık bir anlatımla (Yargıtay üyesi, hâkim ve savcı dışındaki diğer) personel hakkında Etik Kanunu ve bu Kanun'a göre çıkarılan Yönetmelik hükümleri uygulanacaktır. Ancak bugüne kadar anılan pozitif düzenlemelere uygun “Personel Etik Komisyonu” oluşturulmamıştır.

Yukarıda açıklandığı üzere, Yargıtay üyeleri ile Yargıtay’da görev yapan hâkim ve savcılarının uyması gereken etik kodlar ile bu ilkelere ilişkin takip ve denetim mekanizmasının evrensel ilkelere göre oluşturulması zorunludur. Bunun yanında Yargıtay personeli için de (farklı bir biçimde de olsa) aynı çalışmanın yapılması ve konunun bütünsel bir bakış açısıyla değerlendirilmesi bir zorunluluktur.

UNDP ile Yargıtay’ın ortak girişimi kapsamında, Yargıtay üyeleri, hakimler, savcılar ve personel için etik ilkeler taslak halinde hazırlanmış, ancak Yargıtay tarafından henüz kabul edilmemiştir. İlk çalışmanın sonuçlarına dayanarak Proje anılan etik ilkelerinin benimsenmesine ve muhtemel denetim mekanizmalarının tesis edilmesine yönelik önlemler geliştirecektir.

Şeffaflık

Kamu kaynaklarını kullanan her kurum gibi Yargıtay’ın da topluma verdiği hizmetlerin nitelikli ve verimli yürütülmesine ilişkin bir sorumluluğu ve aynı zamanda bu sorumluluğu hangi ölçüde yerine getirdiğini uygun araçlarla ve doğru şekilde topluma açıklama yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu genel yükümlülük dışında, daha özel olarak yürütülen adli hizmetin muhataplarına karşı da iş süreçlerinin işleyişi ve zaman yönetimi konusundaki haklı sorularının da cevaplandırılması gerekir. Hiç şüphe yok ki bunun dışındaki diğer makul taleplerin de değerlendirilmesi ve uygun şekilde iş sahiplerine açıklamalarda bulunulması da faydalı olacaktır.

Yargıtay’ın saydamlığının güçlendirilmesi, özellikle hizmet alanlar bakımından kanun yolu incelemesinin hangi sürede sonuçlandırılacağı tahmin edilebilirliğini gerektirir. Bunun yanında tüm kararlara erişimin sağlanması, etkin bir halkla ilişkiler biriminin bulunması da saydamlığı arttıran faktörlerdir.

Yargıda saydamlığın önemine dikkat çekmek ve bu alandaki ihtiyaçları uluslararası uygulamalar ve edinilen deneyimler çerçevesinde belirlemek amacıyla UNDP Türkiye ve Yargıtay ortaklığında Uluslararası Yüksek Mahkemeler Zirvesi, “*Yargıda Şeffaflık*” temasıyla Kasım 2013’de gerçekleştirilmiştir. Asya-Pasifik Bölgesinden Yüksek mahkeme Başkanları ve uluslararası toplum temsilcilerinin bir araya geldiği Zirve sonucunda geliştirilen “*Yargıda Şeffaflık İstanbul İlkeleri*” 20 ülke tarafından onaylanmıştır. “*İstanbul İlkeleri*” bu alanda çıkartılmış ilk ilkeler manzumesi olup Birleşmiş Milletler Hâkimler ve Avukatların Bağımsızlığı Özel Raportörü’nün 2014 yılı raporunda yer almıştır. Özetle “*Yargıda Şeffaflık İstanbul İlkeleri*” yargıda saydamlığa ilişkin aşağıdaki unsurları içermektedir:

- Yargılama, temel bir ilke olarak, kamuoyuna açık yapılmalıdır.
- Yargı sistemleri adliyelere ve adli bilgiye kolay erişimi sağlamalıdır.
- Yargı, yargı sistemine erişimi kolaylaştırmalıdır.
- Yargı, mahkeme kullanıcılarına, herhangi bir ücret talep edilmeksizin, yazılı ve sözlü çeviri imkânları sağlamalıdır.
- Yargı, davaların saydam biçimde tahsis edilmesini sağlamalıdır.
- Yargı, adaletin saydam biçimde gerçekleştirilmesini sağlamalıdır.
- Mahkemeler gözaltı ve tutuklama konusunda denetim yetkisine sahip olmalıdır.
- Yargı, üst derece/temyiz mahkemesi kararlarının düzenli olarak yayımlanmasını sağlamalıdır.
- Yargı, öğrencilerin yargı süreci hakkında bilgilendirilmesine yönelik programları teşvik etmelidir.

- Yargı, adalet sisteminin rolü hakkında halkı eğitmeye yönelik uygun bulunan halkla ilişkiler programları başlatmalı ve /veya desteklemelidir.
- Yargı, yargı kararları dâhil olmak üzere yargının işlemleri hakkında halkı bilgilendirmeye yönelik meşru işlevini ifa edebilmesi için basına erişim ve uygun yardım sağlamalıdır.
- Yargı, adaletin gerçekleştirilmesine ilişkin halkın memnuniyetini değerlendirmeli ve bu yolla adaletin kalitesini yükseltme yönünde çaba göstermelidir.
- Hâkim atamaları saydam olmalıdır.
- Yargı, hâkimlerin etik dışı davranışlarına ilişkin şikâyetlere saydam biçimde karşılık vermelidir.
- Hâkimlere ilişkin disiplin süreci saydam olmalıdır.

Söz konusu ilkelerin diğer yüksek mahkemeler tarafından onaylanması ve uluslararası düzeyde kabul bulmasına yönelik çabalar devam etmekle birlikte, Yargıtay bünyesinde saydamlığın artırılmasına yönelik yine “*İstanbul İlkeleri*” ile uyumlu olarak çeşitli adımlar atılmıştır. Bu çerçevede, Mart 2015’de yazılı ve görsel basının daha hızlı ve doğru bilgilendirilmesi, basın mensuplarının yargıya ilişkin haberleri temin edebilecekleri ve aynı zamanda bu haberleri merkezlerine hazırlayarak ulaştırabilecekleri bir **Basın Bürosu** kurulmuştur.

Teknolojik ilerlemeler, bilgi toplumuna geçiş sürecini hızlandırarak bireyleri olaylar karşısında daha duyarlı hale getirmiştir. Türkiye’de yargıya ve yüksek mahkemelere olan güvenin artırılmasında basın bürosu önemli bir adım olmakla birlikte Büronun etkin bir şekilde işlemesi ve özellikle halka ilişkiler boyutunun güçlendirilmesi, saydamlığın geliştirilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Halkla ilişkiler bürosu kurulması, Yargıtay’ın kamuoyu ile iletişim kapasitesinin geliştirilmesinin önemli bir unsuru olarak değerlendirilmektedir. Böyle bir büronun kurulması ve etkin şekilde işletilmesi halinde var olan ya da ileride oluşabilecek önyargıların giderilmesi veya önlenmesi mümkün olabilecektir.

Bu çerçevede, UNDP ile Yargıtay arasında yürütülen daha önceki işbirliğinin sonuçlarına dayanarak, bu Proje hem Türkiye’de, hem de yurtdışında Yargıda Şeffaflığa ilişkin İstanbul İlkelerinin benimsenmesi yönündeki çabalarını sürdürecektir. Bu bakımdan, şeffaflık stratejisi geliştirmek üzere kapsayıcı ve sürdürülebilir bir yaklaşım benimsenir.

Yargıtay’a Duyulan Güvenin Artırılması

Yukarıdaki “*etik*” ve “*şeffaflık*” başlıkları altında değinilen sorunların etkili bir şekilde çözülmesi, Yargıtay’a olan güveni artırma konusunda önemli adımlar olarak değerlendirilmelidir. Özellikle Yargıtay’ın yapısı ve işleyişi konusunda kapsamlı reform çalışmalarının yapılmaya başlandığı bu dönemde, şeffaflık ile toplumun bilgi edinme hakkına saygı gösterilmesi ve etik değerlerin yükseltilmesinin toplumun vicdanında olumlu bir karşılık bulacağı şüphesizdir.

Yüksek mahkemeler de dahil olmak üzere, mahkemelerin verdikleri kararların kalitesi kadar bu kararlara duyulan güven de önem taşımaktadır. Adalete güvenin sağlanmadığı bir ortamda verilen kararların kalitesinin toplumsal barış ve güveni sağlamakta yeterli olmayacağı açıktır. Bu nedenlerle “*etik*” ve “*şeffaflık*” değerleri üzerinde yükselen Yargıtay’ın, diğer destek unsurları ile birlikte toplumda kendisine duyulan saygı ve güveni de arttıracığından kuşku duyulmamalıdır.

I.A.3. Projenin Birleşmiş Milletler ile Avrupa Konseyi Çerçeve Belgeleriyle Bağlantısı

Kamuya açık yargılama ve kararın kamuya açıklanması hakkını garanti eden **Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 14. Maddesi**, adalet hizmetlerinde saydamlığın önemini düzenlemektedir. Şeffaflık ilkeleri de yargı süreçlerinin açık bir şekilde gerçekleştirilmesini gerektirir. Bu maddeye göre, *“Her şahıs kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesi hakkına sahiptir.”* Duruşmaların halka ve medyaya açılması, aynı zamanda kamunun ve medyanın, mahkeme internet sitesi veya kalemden (kayıt odası), gerekçeli kararlar da dâhil olmak üzere, belgelere erişiminin de sağlanması gerekmektedir. Halka açık bir yargılama şartı mutlaka, bir kısmı yazılı sunumlar temelinde gerçekleşen bir temyiz davasının bütün aşamaları için geçerli olmasa da, temyiz davalarının genellikle kapalı oturumlarda incelendiği Yargıtay usulünün, uluslararası standartlar ışığında gözden geçirilmesini gerektirir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi Genel Yorum 32, yargılamanın ilke olarak sözlü ve halka açık yapılması gereğini vurgulayarak, Sözleşme'deki hak ve yükümlülüklerin kapsamına ilişkin rehberlik sağlamıştır. Ahlaki gerekçeler, kamu düzeni, ulusal güvenlik veya halka açıklığın adaletin yararına olmadığı diğer özel durumlar istisnai olmakla birlikte; yargılamanın saydamlığını ve bireyler için güvencelerin bulunmasını sağlamak üzere, yargılamanın halka açık olması güvence altına alınmalıdır.

Adli makamlara erişim bakımından **Komite** ayrıca, mahkemelere erişimin ve mahkeme önünde eşitliğin, yalnız **Sözleşme'ye** taraf olan devletlerin uyruklarına değil, uyruğu ve statüsüne veya vatansız oluşuna bakılmaksızın tüm insanlar için var olmasının zorunlu olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, mahkemeye erişim bakımından, kanuna dayanmayan, nesnel veya makul gerekçeleri bulunmayan ayırım yapmak yasaktır. Irk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya sair görüş, ulusal veya sosyal köken, malvarlığı, doğum veya sair statüye dayanan her ayırım, Sözleşme'nin ihlalini teşkil eder.

Yargıya tahsis edilen mali kaynakların şeffaflığı da açık olmalıdır. **BM Yargı Bağımsızlığı Temel İlkeleri'ne** göre, yargının görevlerini uygun biçimde ifa edebilmesini sağlayacak yeterli kaynakları tahsis etmek her üye devletin görevidir. Dolayısıyla, adaleti sağlamak ve hukukun üstünlüğünü tesis etmek için, yargının uygun biçimde donanımının bulunması ve yeterli biçimde mali kaynağa kavuşturulması zorunludur. Her düzeyde mahkemenin yeterli bütçesi olmalı, görevlerini özerk ve her türlü dış müdahaleden bağımsız olarak ifa edebilmek için kendi kaynaklarını yönetme yetkisi bulunmalıdır. Devletler, bütçelerinin açık şekilde belirlenen bir bölümünü yargıya tahsis etmelidir. Buna karşılık, yargı da kendi mali kaynaklarını şeffaf biçimde yönetmelidir.

Şeffaflık aynı zamanda, haksız müdahalelerin önlenmesi ve buna bağlı olarak da yargı bağımsızlığının güçlendirilmesi amacıyla, hakimlere ilişkin atama ve disiplin işlemlerinin de vazgeçilmez temelidir. **BM Yargı Bağımsızlığı Temel İlkeleri'ne** göre, yargıçlar dürüstlük ve yetkinlik esasıyla seçilmeli ve yargıdaki her türlü seçim yöntemi, uygunsuz amaçlarla yargı atamalarının yapılmasına karşı güvenceler sağlamalıdır. Buna ek olarak **İnsan Hakları Komitesi** şunu vurgulamıştır: *“Bağımsız ve tarafsız bir yargı sistemi, yargı mensuplarının atanması, özlük hakları, mesleki kıdem, terfi, açığa alma ve meslekten çıkarma için açık prosedürler ve nesnel ölçütler belirleyen ve yargı mensuplarına disiplin yaptırımları getiren kanunların kabul edilmesini zorunlu kılmaktadır.”*

Yargıda saydamlığın kurumsal ve bireysel boyutu vardır. **Bangalor Yargı Etiği İlkeleri'ne** göre, kamunun sürekli denetimi altında olan bir hakim, yargı görevinin vakar ve onuruyla bağdaşır biçimde davranmalıdır. Halkın yargı sistemine ve hakimlerin ahlaki otoritesi ve dürüstlüğüne duyduğu güven, çağdaş demokratik toplumdaki en önemli şeydir. Bu bakımdan yargı mensubu, denetime açık olmalı, şeffaflık, dürüstlük ve sorumluluk ilkelerine uygun olarak kendilerini kontrol ve dengeleme mekanizmalarına tabi kılmalıdır. Yüksek mahkeme üyeleri, en yüksek etik ve dürüstlük standartlarına sahip olmalı, kurum içi şeffaflık, sorumluluk ve hesap verebilirliği sağlamalıdır. Yargı etik ilkelerinin uygulamaya konulması büyük önem taşır. Tüm yargı görevlilerinin etik davranış ve profesyonel

standartları ve bunlara uymamanın sonuçları hakkında bilinçlendirilmesi için etik eğitimi yapılmalıdır.

Şeffaflığa dair BM çerçeve belgeleri doğrultusunda, *Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 2010 (12) Sayılı Tavsiyesi* de yargıda şeffaflık ve kamunun yargıya olan güveni arasındaki ilişkiyi işaret ederek hizmet verdikleri toplumun bir parçası olan hâkimlerin, halkın güveni olmaksızın adaleti etkin bir şekilde yönetemeyeceklerini vurgulamıştır. Bu noktada, hâkimler toplumun yargı sisteminden beklentileri ve işleyişi ile ilgili şikâyetleri konusunda bilgilendirilmelidirler. Yargı kurulları veya diğer bağımsız otoriteler tarafından geribildirim almak için oluşturulan kalıcı mekanizmalar buna katkı sağlayacaktır.

Slovenya'da Ekim 1999'da Avrupa Konseyi himayesinde toplanan Avrupa Yüksek Mahkeme Başkanları Konferansı "*Yüksek Mahkemeler: Tanıtım, Görünürlük ve Şeffaflık*" başlıklı bir bildiriye kaleme almıştır. Bu bildiri, "*çağdaş toplumun adalete ilişkin beklentilerinin karşılanması gereği*"ni kabul etmekte ve mahkemelerin "*açıklık ve duyarlılık*" göstermesinin önemini vurgulamaktadır. Bildiride ayrıca, hâkimlerin "*açık ve kolay anlaşılabilir gerekçelere dayalı olarak*" halkın erişimine açık olmaları ve atanmalarının şeffaf olması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, Yüksek Mahkemelerin hukuk devletinde adalet konularının daha iyi bilinmesini sağlamak amacıyla toplumdaki demokratik tartışmalara katılmaları gerektiği kaydedilmiş ve yargı ile basın arasındaki ilişkinin Yüksek Mahkemelerin demokrasideki eğitsel rolünde önemli bir unsur olduğunun altı çizilmiştir.

I.A.4. UNDP'nin Katılımı

Bu Proje, UNDP Türkiye ile Yargıtay'ın 2010 yılından beri devam eden ortak girişimlerine ait sonuçlara dayanmaktadır. Başlangıç Planı ile Uluslararası Standartlar doğrultusunda Yargıtay Başkanlığı'nın Kurumsal Yönetimine Destek Projesi kapsamında esas itibarıyla aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Nitelik, çeşitlilik, yargı yetkileri, şeffaflık ve yapısal teminat konularını içeren fakat bu konularla sınırlı olmayan yüksek mahkemelerin işleyişine ilişkin temel konuları ele alan *Yüksek Mahkemelerin İşleyişine dair Karşılaştırmalı İnceleme Raporu* hazırlanmış; Türkiye'de yüksek mahkemelerin muhtemel bir yeniden yapılandırılmasına yönelik politika seçenekleri sunulmuştur. Anılan alanlarda 25 ülke deneyimi ve Türkiye'deki deneyimler karşılaştırmalı olarak Anket Çalışması ile Yargıtay'ın Stratejik Planı aracılığıyla incelenmiştir; ayrıca, politika seçeneklerinin geliştirilmesinde ilgili yargı aktörleri ve paydaşlarla yürütülen yapılandırılmış mülakatların sonuçları da göz önünde bulundurulmuştur. Anılan raporda iki seçenek değerlendirilmiştir. Birincisi, Türk yargı sisteminin anayasal

yargı, genel yargı, idari yargı ve askeri yargı olmak üzere dört dala bölündüğü mevcut durumuna değişiklik getirmeden bırakmaktır. İkincisiyse, farklı dallar arasında bütünleşmeyi kolaylaştırmak üzere yargının yapısını değiştirmektedir.

Yüksek Mahkemelerin Karşılaştırmalı İncelemesine ait başlangıç bulgularını tamamlayan **Uluslararası Yüksek Mahkemeler Zirvesi** dünya çapındaki yüksek mahkemeler arasında bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmak amacıyla, Yargıtay ile UNDP Türkiye tarafından 1-3 Kasım 2010 tarihlerinde düzenlenmiştir. Zirve, 19 ülkenin Yüksek Mahkeme Başkanları ile BM Genel Sekreteri'nin Hakimler ile Avukatların Bağımsızlığı Özel Raportörü, Avrupa Adaletin Etkinliği Komisyonu (CEPEJ), Avrupa Savcılarını Danışma Konseyi (CCPE) ile Avrupa Yargıçları Danışma Konseyi (CCEJ) gibi uluslararası topluluğun üst düzey temsilcilerini ağırlamıştır. Zirve sonunda, Türkiye'de yargı reformu sürecine katkıda bulunmak üzere yargı sisteminde reformlar ile yargı sistemi işleyişinin yeniden yapılandırılması ve iyileştirilmesine yönelik rehber ilkeler hazırlanmıştır.

Yargı etiği ilkeleri hakimler, savcılar ve mahkeme personeli için Bangalor Yargı Etiği İlkeleri'ne dayanılarak hazırlanmış olup bu ilkelerin Yorumu ve Uygulama Önlemleri bir grup uzman tarafından Yargıtay tarafından tesis edilen geçici etik kuruluna danışılarak geliştirilmiştir. Bu bakımdan söz konusu ilkelerin benimsenmesi ve personelin kapasite gelişimine yönelik girişimler bu Proje tarafından yürütülecektir.

Yargıtay ile seçilmiş birinci derece mahkemelerin bünyesindeki **mevcut çalışma süreçlerine** ait kapasite ihtiyaçları ve boşlukları, doğru ve bilimsel veri elde etmek amacıyla değerlendirilmiş ve bu değerlendirme ışığında adaletin zamanında sağlanması için süreçlerin hızlandırılmasına yönelik tavsiyeler sunulmuştur. Değerlendirmenin sonuçları, bir raporda toplanmış ve Yargıtay standart işleyiş usullerinin geliştirilmesine bu tavsiyelere başvurmuştur.

İkinci Uluslararası Yüksek Mahkemeler Zirvesi 2013 yılında yargıda şeffaflık temasıyla düzenlenmiştir. Asya-Pasifik Bölgesi'ndeki 20 ülkenin yanı sıra uluslararası topluluk temsilcileri Zirve'ye katılmış; sonuç itibarıyla "Yargı Süreçlerinde Şeffaflığa dair İstanbul İlkeleri" Zirve'ye katılan 20 Yüksek Mahkeme Başkanı tarafından onaylanmıştır. İlkeler dizisi, şeffaflık konusunda geliştirilen ilkeler bakımından kendi türünün ilk örneğidir, dolayısıyla, BM Genel Sekreteri'nin Hakimler ile Avukatların Bağımsızlığı Özel Raportörü tarafından atıf yapılmıştır. Bu Proje, söz konusu ilkelerin farklı yüksek mahkemeler tarafından ulusal ve uluslararası düzeyde benimsenmesini ele alacaktır.

- STRATEJİ VE HEDEFLER

İyi işleyen bir yargı sistemi, hukuk devleti olmanın temel koşullarından biridir. Demokrasi, insan hakları gibi kavramlar dahi ancak iyi işleyen bir yargı sistemi sayesinde asıl işlevine kavuşabilir. Yargının verimliliğinin ve etkinliğinin artırılmasına ilişkin çözüm önerilerinin bütünsel bir bakış açısıyla ele alınmasının gerekliliği karşısında, diğer yapısal reformlar yanında, "saydamlığın geliştirilmesi", "etik ilkelerin yaygınlaştırılması" ve "yargıya olan güvenin artırılması"na yönelik çalışmaların yapılması bir zorunluluktur. Aksi halde yargı reformu adı altında yapılan diğer çalışmaların, arzu edilen düzeyde hedeflenen sonuçlara ulaşmama riski bulunmaktadır. Dolayısıyla bu proje, Yargıtay içinde yükselteceği değerler ve bu değerlerin toplumdaki yansımaları ile yargı reformu adı altında

yapılan diğer çalışmaların ayrılmaz bir parçası ve özgün içeriği niteliğindedir.

Bu Proje'nin özel hedefleri:

- Evrensel değerler ve diğer ülkelerdeki iyi uygulama örnekleri çerçevesinde Yargıtay'da “etik ilkelerin yaygınlaştırılması”, “şeffaflığın güçlendirilmesi” ve “Yargıtay'a olan güvenin artırılması” amacına yönelik stratejilerin geliştirilerek uygulanması,
- Özellikle, Yargıtay üyesi, raportör hakim, Yargıtay savcısı ve personele yönelik etik ilkelerin hayata geçirilmesi ve uygulanması yönünde kapasitenin artırılması, eğitim verilmesi ve ikincil mevzuat altyapısının oluşturulması.
- Yukarıda açıklanan iki sonucun başarısını artıracak şekilde “Yargıtay'a olan güvenin artırılması”na yönelik destekleyici nitelikte çalışmaların yapılması.

Yargıtay'da “saydamlığın güçlendirilmesi”, “etik ilkelerin yaygınlaştırılması” ve “Yargıtay'a olan güvenin artırılması” hedeflerine ulaşılabilmesi amacıyla uluslararası ilkeler, diğer ülkelerdeki iyi uygulama örnekleri ve onların deneyimleri çerçevesinde, kurumsal ve bireysel düzeyde kapasite ihtiyaçları ortaya konacaktır. Ayrıca Proje, Yargıtay'ın şeffaflık alanındaki girişimlerini destekleyecek şekilde diğer yargı kurumları ve kamuoyu ile iletişim ve koordinasyonu güçlendirecek faaliyetleri hayata geçirecektir

Projenin beklenen çıktıları ile faaliyetleri aşağıda ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

Çıktı I: Etik ilkelerinin Yargıtay tarafından benimsenmesi için kurumsal kapasitenin geliştirilmesi

Yargıtay'da görev yapan raportör hakim ve Yargıtay Savcılarının etik ilkelerinin yerel mahkemelerde görev yapan hakim ve savcılardan farklı olarak ele alınıp değerlendirilmesi, yaptıkları görevlerin nitelik ve şartlarından kaynaklanan bir zorunluluk olarak kabul edilmelidir. Bu anlamda, Yargıtay üye hakim, savcısı ve personeli için 2013 yılında UNDP Türkiye ile işbirliği içinde etik davranış ilkelerini geliştirmiştir. Yargıtay bünyesinde kurulmuş hakimler ve savcılardan oluşan geçici bir etik kurulu, öncelikli olarak bir grup uluslararası uzman tarafından taslak olarak hazırlanan söz konusu ilkelere ince ayar vererek son haline getirmiştir. Bu Proje, bu sonuçların üzerine eklenerek gelişecektir.

Bu eylemler, etik kültürünü Yargıtay'da yerleştirmek üzere **Personel Etik Komisyonu**'nun kurulmasını, personelin etik davranış ilkeleri konusunda karşılaştığı sorunlar hakkında tavsiyelerde bulunmak ve rehberlik etmeyi ve Etik Kanunu'nun 2. maddesi ile yayımlanan Kamu Görevlilerinin Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usulleri ve İlkelerine dair Yönetmelik'in 29. maddesi doğrultusunda etik uygulamaların değerlendirilmesini içerir. Bunların yanı sıra, Yargıtay üyeleri ile raportör hakimleri ve savcılar için bir **Etik Danışma Yüksek Kurulu** kurulacaktır. Kılavuzda sözü edilen meslek grupları için etik kuralları bu Kurul'un rehberliği, gözetimi ve denetimi altında belirlenecek ve yaygınlaştırılacaktır.

Bu çerçevede, bu Proje kapsamında aşağıdaki faaliyetler yürütülecektir:

- Yargıtay’da çalışan hakimler, savcılar ve personel için geliştirilen etik davranış ilkeleri taslağını tartışmak üzere çalıştaylar düzenlenmesi. Toplamda, taslak ilkeleri daha çok tartışmak ve gerekli görüldüğü takdirde değişiklikler getirmek üzere Yargıtay üyelerinin, tetkik hakimlerinin, savcılarının ve personelin geniş katılımıyla 4 adet iki günlük çalıştay planlanmıştır. Çalıştayları müteakip, Yargıtay üyeleri, tetkik hakimleri, savcıları ve personeli için hazırlanan etik davranış ilkelerine son şekli verilecektir.
- Mesleki davranış kurallarının uygulanmasına dair farklı ülke uygulamalarının masa başı incelemesi yapılması ve farklı etik danışma yüksek kurullarının yapıları ile personel etik komisyonlarının yapılarını yerinde incelemek üzere seçilen iki ülkeye teknik ziyaretler düzenlenmesi. Teknik ziyaretlerin düzenleneceği ülkeler Proje’nin başlangıç evresinde belirlenecek ve Yargıtay’ın üst düzey temsilcileri de bu ziyaretlere katılacaktır. Anılan ziyaretler, Proje kapsamında Yargıtay bünyesinde kurulacak benzer yapıların tasarımına katkıda bulunacaktır.
- Yargı etiği ilkeleri için uygulama tedbirlerine dair kapsamlı bir karşılaştırmalı değerlendirme raporu hazırlanması. Farklı ülke deneyimlerine dair masa başı incelemesi ile teknik ziyaretleri takiben, farklı ülke deneyimleri ile Yargıtay’da kurulacak Etik Danışma Yüksek Kurulu ile Personel Etik Komisyonları’nın yapısı ile işlevlerine yönelik muhtemel seçenekleri karşılaştıran bir değerlendirme raporu hazırlanacaktır.
- Yargıtay personeli, üyeleri, tetkik hakimleri ve savcılarına yönelik etik ilkeleri konusunda bir grup yerel ve uluslararası uzman tarafından ihtiyaca yönelik eğitim modülleri hazırlanması. Anılan eğitim modülleri, Proje başlangıcında düzenlenen çalıştaylar süresince tetkik edilen ihtiyaçlar ile farklı ülke deneyimleri doğrultusunda geliştirilecektir. Modüller hakimlerin, savcılarının ve personelin çalışmalarında etik davranış ilkelerini uygulamaları için elverişli araçlara sahip olabilecekleri şekilde açık ve kesin olarak ifade edilmelidir.
- Yargıtay personeli, üyeleri, tetkik hakimi ve savcılarına yönelik etik ilkelerine dair eğitimcilerin eğitimi için ihtiyaca yönelik programların bir grup yerel ve uluslararası uzman aracılığıyla sunulması. Anılan eğitici eğitimleri, Yargıtay bünyesinde etik ilkelerinin kaynak şahısları ve eğitimcileri görevini üstlenecek seçilmiş Yargıtay üyeleri, tetkik hakimleri, savcıları ve personelinin (toplam 40 kişi) hedefler. Etik konusunun temel konularına ek olarak, bu kişiler yetişkin eğitiminin belirli yönleri konusunda da eğitilecektir.
- Üyelerin, tetkik hakimlerinin, savcılarının ve Yargıtay personelinin kullanımı için etik kılavuzunun geliştirilmesi ve dağıtılması. Anılan kılavuz uygulamaya dönük bilgiler ile etik ilkelerinin Yargıtay’da benimsenmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik kılavuz ilkeleri içerir.
- Yargıtay’ın 400 seçilmiş personelinin, tetkik hakimini, üyelerini ve savcısını hedefleyen etik konusunda 8 adet bir günlük eğitim programı düzenlenmesi. Proje kapsamında eğitici olarak eğitilen personel kolaylaştırıcı olarak görevde bulunacak; bilgi ve deneyimlerini paylaşacaktır. Etik davranış ilkelerinin personele, tetkik hakimine, üyelere ve savcılara tanıtılması da beklenmektedir.
- Yargıtay’ın etik ilkelerini geniş çapta halka tanıtmak üzere kamuya açık ulusal konferans düzenlenmesi.
- Etik ilkelerine dair görünürlük malzemelerinin (posterler dahil) geliştirilmesi ve geniş ölçüde dağıtılması. Bu malzemeleri Yargıtay’a duyulan kamu güvenini artırma aracı olarak özellikle mahkeme kullanıcılarına dağıtılması.

Çıktı II: Yargı süreçlerinde şeffaflığın güçlendirilmesi için gerekli politikaların geliştirilmesi

Edinilen deneyimler, kamunun hukuk ve mahkeme süreçlerine dair bilgisinin artması, yargı şeffaflığı artırmakla kalmayıp kamu güvenine de katkıda bulunduğunu göstermektedir. Son dönemde yargıda şeffaflığın güçlendirilmesine ilişkin yaklaşımlar yerel ve ulusal düzeydeki toplantılara katılım, radyo ve televizyon programlarında yer alma ile suç mağdurları, tanıklar ile diğer kullanıcılara tutuklanma, gözaltında tutulma ve kefalet, ceza ve hukuk muhakemeleri ile faydalı iletişim ayrıntılarına dair temel bilgileri temin eden kitapçıklar şeklinde mahkeme hakkında kullanım kılavuzları gibi bilinçlendirici malzemelerin dağıtılmasını içermiştir.

Bu Proje kapsamında, Yargıtay'ın halkla ilişkiler kapasitesinin güçlendirilmesine ve bu alanda çalışan birimlerin yeniden yapılandırılmasına diğer ülke örnekleri ve uluslararası ilke ve standartlar ışığında destek sağlanacaktır. Özellikle, yapılacak olan çalışmalar ile farklı ülkelerde kamu/medya ilişkilerinin yapılması ve işleyişi ele alınacak, yüksek mahkemelere erişimin kolaylaştırılması, yargı sürecinin halka açılması, mahkemenin hizmetten yararlananlardan geri bildirim alması ve adli yardım programlarının geliştirilmesi gibi konularda Yargıtay'a özgü stratejilerin belirlenmesine katkıda bulunulacaktır.

Yargıtay'ın kapasitesini güçlendirme ve bu alanda çalışan birimleri yeniden yapılandırma işlemleri başka ülkelerde edinilen deneyimler ile uluslararası ilkeler ve standartlara uygun olarak desteklenecektir. Özellikle, halkla ilişkiler ve basın ilişkilerinin yapılandırılması ile işleyişi ele alınacak; yüksek mahkemelere erişimin kolaylaştırılması, hukuki süreçlerin halka açık hale getirilmesi, hizmet yararlanıcılarından geri bildirim alınması ve adli yardım programlarının geliştirilmesi gibi konulara dair Yargıtay'a özgü stratejilerin belirlenmesine katkıda bulunulacaktır.

Yargıda şeffaflık temalı Yüksek Mahkemeler Zirvesi'nin sonunda yayımlanan "*İstanbul İlkeleri*"ne dayanarak, ***Yargıda Şeffaflık ile Güveni Artırma Stratejisi*** bu Proje kapsamında geliştirilecektir. Söz konusu stratejinin aşağıdaki konuları kapsamı beklenmektedir:

- Yargıtay'ın halkla ilişkiler ve basın ilişkileri birimlerinin yapılandırılması ile işleyişe konulması
- Yüksek mahkemelere erişimin kolaylaştırılması, hukuki süreçlerin halka açık hale getirilmesi, hizmet yararlanıcılarından geri bildirim alınması ve adli yardım programlarının geliştirilmesi konularına ilişkin yöntemlerin geliştirilmesi.

Bu bakış açısıyla birlikte, Proje'nin Çıktı II başlığı kapsamında aşağıdaki faaliyetler yürütülecektir:

- Yüksek yargıda şeffaflık ile yüksek yargıya duyulan kamu güveninin yüksek olduğu ülkelerde halkla ilişkiler, yasal düzenlemeler ile yapılandırma alanlarında alınan önlemlerin irdeleneceği karşılaştırmalı ülke incelemelerinin yürütülmesi,
- Ülke inceleme çalışmalarına ait bulgulara dayanan ve Türkiye bağlamında kullanılabilir öne çıkan ülke örneklerinin tartışılacağı uluslararası bir konferans düzenlenmesi,
- Yargıtay ile halkla ilişkilerinde şeffaflık faaliyetlerine duyulan güven düzeyinin değerlendirilmesini sağlayabilecek çalışmaların yürütülmesi,

- Karşılaştırmalı çalışmalar ile memnuniyet değerlendirmesinin sonuçlarından hareketle Yüksek Yargı’da Şeffaflık ve Güvenin Artırılmasına dair Taslak Strateji geliştirilmesi ve bu taslak stratejinin bir danışma toplantısında ilgili paydaşlarla (yargı kurumları, STK’lar ile üniversiteler) tartışılması,
- Danışma toplantısının bulgularına dayanarak Strateji ile eylem planına son şeklinin verilmesi.

Çıktı III: Yargıtay’a olan güveninin artırılması

Etik ilkelerinin yaygınlaştırılması ve şeffaflığın geliştirilmesi halinde, Yargıtay’a duyulan kamu güveninin artacağı aşikardır. Bununla birlikte, Yargıtay’a duyulan kamu güveninin artırılması ile etik ilkeleri ve şeffaflığın desteklenmesi konularında daha çok çaba sarf edilmesi gerekir.

Çalışma süreçlerini daha açık tanımlayarak ve özellikle zaman yönetiminde ilerleme kaydederek Yargıtay’a duyulan güveni artırmak mümkündür. Özellikle, meslek kuruluşları ve STK’ların yanı sıra kamu kuruluşlarıyla da dengeli ve düzeyli ilişkiler sürdürmek bu amaca hizmet edebilir. Bunun yanı sıra, kamu nezdinde Yargıtay’ın “görünürlüğünü” artırmak da aynı derecede önem arz eder.

Bu çerçevede, yargı adli sorunların paylaşımı ve tüm yargı sistemine ilişkin ortak bir stratejinin tesis edilmesi konusunda ilgili kurumlar ve kuruluşlarla daha yakın işbirliği kurmak ve bu işbirliğinin sonuçlarını kamuoyuna duyurmak hedeflenmiştir. Böylelikle, *Yargıtay’ın İletişim Stratejisi* geliştirilir. Yargıtay’ın İletişim Stratejisi bünyesinde, yüksek mahkemelerle, Adalet Bakanlığıyla, Barolar Birliğiyle, üniversitelerle, STK’larla, basınla ve Türkiye’deki diğer paydaşlarla daha iyi ilişkiler sürdürmek amaçlanır. Böylece, önyargıdan arınmış bir ortam yaratmak ve kamu güveni ile Türkiye’de yürütülen adli faaliyetler bakımından tasarruf gücünü artırmak hedeflenir.

Yukarıda sıralanan hedeflere ulaşmak üzere düzenlenen Proje faaliyetleri aşağıda verilmiştir:

- Adalet kuruluşlarıyla bir iştişare toplantısı düzenlenmesi ve adalete duyulan güvenin artırılmasına yönelik ihtiyaçlar ile muhtemel çözümlerin tartışılması
- İlgili aktörlerle düzenlenen danışma toplantıları ile görüşmelerin sonuçları doğrultusunda Yargıtay için iletişim stratejisi ve eylem planı geliştirilmesi
- Broşürler ile tanıtım filmleri dahil Yargıtay’ın işleyişine dair görünürlük malzemelerinin geliştirilmesi
- YÖNETİM DÜZENLEMELERİ

Proje, Türkiye Cumhuriyeti Yargıtay Başkanlığı’nın öncülüğünde, UNDP Türkiye’nin sağladığı teknik destek ve uygulama destek hizmetleriyle tüm ülkede

uygulamaya konacaktır.

Aşağıdaki şema projeyi yöneten ve beklenen kilit ilişkileri göstermektedir:

Project Yönlendirme Komitesi: PYK, Projeyi yöneten genel otorite olarak kurulacak ve projenin başlatılması, yönetilmesi, gözetilmesi ve sonuçlandırılmasından sorumlu olacaktır. PYK, Yargıtay, Adalet Bakanlığı ve UNDP temsilcilerinden oluşacaktır.

Proje kapsamında PYK en yüksek makamdır. PYK, proje süreçleri ve ürünlerinin kalitesini güvence altına almak, performansın ve öğrenimin artırılmasına yönelik değerlendirmelerden istifade etmek suretiyle proje izleme ve değerlendirme bakımından kritik rol oynayacaktır. PYK, yeterli kaynakların tahsis edilmesini sağlayacak ve proje dahilinde ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklarda hakemlik yapacak ve dış organlar ile yaşanabilecek sorunlara çözüm arayacaktır. Onaylanan Yıllık Çalışma Planı'na dayalı olarak PYK aynı zamanda, üç aylık planları (geçerliyse) değerlendirebilecek ve onaylayabilecek ve aynı zamanda planlarda yapılacak temel sapmaları onaylayabilecektir.

Proje sonuçlarına ilişkin nihai hesap verebilirliği sağlamak amacıyla, PYK kararları, geliştirme sonuçları, para karşılığında en iyi değer, adalet, dürüstlük, şeffaflık ve etkin uluslararası rekabeti sağlayacak standartlara uygun olarak verilecektir. PYK, yönetsel düzeyde, aşağıdaki rolleri ve ilgili kuruluşların çıkarlarını temsil edecektir:

- **Yönetici:** Gruba başkanlık etmek üzere, projenin sahipliğini temsil eden bir birey.
  - *Yargıtay'ın temsilcisi bu görevi üstlenecek ve Ulusal Proje Direktörü olacaktır.*
- **Yararlanıcı:** Projeden nihai yarar sağlayacakların çıkarlarını temsil edecek bir birey veya bireyler grubu. Kıdemli Yararlanıcı'nın PYK bünyesinde temel işlevi, proje sonuçlarının yararlanıcı perspektifine uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlamaktır.
  - *Yargıtay bu projede Yararlanıcı rolünü üstlenecektir.*
- **Tedarikçi:** Özel maliyet paylaşımli projelere finansman ve/veya projeye teknik uzmanlık sağlayan ilgili tarafların çıkarlarını temsil eden kişi veya grup. Tedarikçinin PYK bünyesinde temel işlevi, projenin teknik fizibilitesine ilişkin rehberlik sağlamaktır.
  - *Bu projede Tedarikçi UNDP olacaktır.*

- **Proje Güvencesi:** Bu rol, PYK'nın nesnel ve bağımsız proje denetim ve izleme işlevlerini yürütmesini destekleyecektir.
  - *UNDP Demokratik Yönetişim Portföy Müdürü, Proje Güvencesi rolünü üstlenecektir.*
- **Proje Yöneticisi:** Proje Yöneticisi (PY), Komite tarafından konulan sınırlar dahilinde, Uygulama Ortağı adına projenin günlük işlerini yönetme yetkisine sahiptir. Proje Yöneticisi'nin asli sorumluluğu, projenin, proje dokümanında belirtilen sonuçları, zaman ve maliyet tahditleri dahilinde ve gerekli kalite standartlarına uygun olarak üretmesini sağlamaktır.
  - *UNDP Sektör Lideri, Proje Yöneticisi rolünü üstlenecektir.*
- **Proje Desteği:** Proje Destek görevlisi, Proje Yöneticisine, projenin ihtiyaçlarına ve Proje Yöneticisinin gereksinimine uygun olarak, projenin idaresi, alımları, mali işleri, insan kaynakları ve teknik konularında destek sağlayacaktır.
  - *UNDP Program Destek Birimi, Portföy Müdürü ve bir Proje Ortağı proje destek rolünü üstlenecektir.*
- **Uzmanlık:** İhtiyaçlara bağlı olarak, kısa dönemli uluslararası ve yerel uzmanlar alınacaktır.
- **Denetim:** Proje, UNDP kuralları ve düzenlemelerine uygun olarak onaylı denetçi tarafından yıllık denetimden geçecektir.

UNDP, kapasite geliştirmeyi kolaylaştırma ve teknik yöntem bilgisi faaliyetlerine dair bilgi ve uzmanlığını sağlayacaktır. UNDP, ilgili paydaşlar ile faaliyetlerin koordine edilmesinden sorumlu taraf olacaktır.

Proje faaliyetleri, UNDP mali kuralları ve düzenlemelerine uygun olarak yürütülecek ve Birleşik Teslim Raporu vasıtasıyla, görevlendirilmiş ulusal ajansa üç aylık harcamalar hakkında rapor sunacaktır.

- **İZLEME ÇERÇEVESİ VE DEĞERLENDİRME**

UNDP Kullanıcı Kılavuzunda belirtilen programlama politika ve prosedürlerine uygun olarak, Proje, aşağıdaki faaliyetler yoluyla izlenecektir:

Yıllık döngü içinde:

- Olası sorunların veya değişiklik taleplerinin izlenmesini ve çözümünü kolaylaştırmak için Atlas'ta bir Sorun Kütüğü, Proje Ekibi tarafından açılacak ve

güncellenecektir.

- Sunulan ilk risk analizine (bkz. Ek 1) dayanan ve projenin yürütülmesini etkileyecek dış çevrenin değerlendirilmesiyle düzenli olarak güncellenen bir risk kütüğü Atlas'ta açılacaktır.
- Proje Ekibi tarafından, Yönetici Özetlerinde bulunan standart rapor formatı kullanılarak, Atlas'ta kaydedilen yukarıdaki bilgilere dayalı Proje İlerleme Raporları (PİR), Proje Güvencesi aracılığıyla, Proje Yönlendirme Komitesi'ne gönderilecektir.
- Teşkilat içinde sürekli öğrenme ve adaptasyonun sağlanmasını temin etmek, proje sonunda alınan dersler raporunun hazırlanmasını kolaylaştırmak için, projeye ait Alınan Dersler Kütüğü açılacak ve düzenli olarak güncellenecektir.
- Atlas'ta İzleme Programı Çizelgesi oluşturulacak ve temel yönetim faaliyetlerini / etkinliklerini takip etmek için güncellenecektir.

Yıllık

- **Yıllık İlerleme Raporu.** Proje Yöneticisi tarafından Yıllık İlerleme Raporu hazırlanacak ve Proje Yönlendirme Komitesi ile Sonuçlar Kurulu'na sunulacaktır. Asgari bir zorunluluk olarak Yıllık İlerleme Raporu, yukarıdaki unsurlardan her birine ait bilginin yer aldığı ve tüm yılı kapsayan Üç Aylık İlerleme Raporu için standart Atlas formatının yanı sıra elde edilen sonuçların çıktı düzeyinde önceden belirlenen yıllık hedeflere karşısında bir özetinden oluşur.
- **Yıllık Proje Değerlendirmesi.** Yukarıdaki rapordan hareketle, projenin performansını değerlendirmek ve bir sonraki yıl için Yıllık Çalışma Planı'nı ele almak üzere söz konusu yılın ya son üç aylık dönemi boyunca ya da hemen sonra yıllık proje değerlendirme yürütülür. Projenin son yılında, bu değerlendirme nihai değerlendirme halini alır. Bu değerlendirmeyi Proje Yönlendirme Kurulu yürütür ve gerektiği takdirde diğer paydaşları da bu değerlendirmeye dahil edebilir. Bu inceleme, çıktılar bakımından ne kadar ilerleme kaydedildiğine ve bu çıktılarının uygun sonuçlarla ne derece aynı doğrultuda olduğuna odaklanır.

- YASAL ÇERÇEVE

21 Ekim 1965 tarihinde imzalanan Gözden Geçirilmiş Standart Anlaşma'nın hukuki çerçevesi yoluyla Hükümet ile UNDP arasında imzalanan Ülke Programı Eylem Planı ile birlikte bu belge, buraya eklenmiş Proje Belgesi için Ek Hükümler'de öngörülen belgeyi teşkil etmektedir.

Standart Temel Destek Anlaşması'nın 3. Maddesiyle bağdaşacak şekilde, yürütme kurulu ile kurul personeli ile mülkiyetinin güvenliği ve emniyetine ilişkin sorumluluk, UNDP'nin yürütme kurulunun gözetimindeki mülküne ilişkin sorumluluk yürütme kuruluna aittir.

Yürütme kurumu:

- Projenin yürütüldüğü ülkenin güvenlik durumunu göz önünde bulundurarak, uygun bir güvenlik planı oluşturacak ve uygulayacaktır;
- Yürütme kurumunun güvenliği ve güvenlik planının bütünüyle uygulanması ile ilgili tüm risk ve sorumlulukları üstlenecektir.

UNDP, söz konusu planın uygulamaya konulmuş olup olmadığını kontrol etme ve gerektiğinde değişiklikler önerme hakkını saklı tutmaktadır. Uygun güvenlik planının gerektiği biçimde uygulanmaması, bu anlaşmanın ihlali anlamına gelmektedir.

Yürütme kurumu, Proje Dokümanına ilişkin olarak alınan UNDP fonlarının hiçbirinin, terörizmle bağlantılı şahıs veya örgütleri desteklemek amacıyla kullanılmadığını, UNDP tarafından sağlanan fonları alanların, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1267 (1999) sayılı kararı uyarınca kurulan Güvenlik Konseyi Komitesi tarafından tutulan listede olmadıklarını temin etmek için gerekli tüm çabayı yerine getireceğini kabul etmektedir. Anılan listeye <http://www.un.org/Docs/sc/committees/1267/1267ListEng.htm> adresinden ulaşılabilir. Bu hükmün, bu Proje Dokümanı altında yapılan tüm alt-sözleşme veya alt-anlaşmalara dahil edilmesi zorunludur.

Sonuçlar ve Kaynaklar Çerçevesi

Ülke Programı Sonuçlar ve Kaynaklar Çerçevesinde belirtilen Hedeflenen Sonuç:

BM Kalkınma İşbirliği Stratejisi Sonucu: 2020 itibarıyla, merkezi ve yerel yönetimler ile diğer aktörler insan haklarını daha etkin biçimde koruyup en dezavantajlı gruplar dahil olmak üzere sivil toplumun tam katılımıyla şeffaf, hesap verebilir, çoğulcu ve toplum cinsiyete duyarlı yönetim sistemleri benimser.

Ülke Programı Çıktısı 2.1.1 Başta dezavantajlı gruplar olmak üzere herkes için adalete ve yasal hak arama yollarına erişimi sağlayan şeffaf ve verimli bir adalet sistemi

UNDP Strateji Planı 2014-2017 ile Kaynaklar Çerçevesi ve Bütünleşik Sonuçlarda (IRRF) belirtildiği üzere Hedeflenen Sonuç:

Sonuç 3: Ülkeler temel hizmetlere genel erişimi artıran bir şekilde sunmak üzere kurumlarını güçlendirir

Çıktı 3.4. Adalet ve kanuni yollara erişimin iyileştirilmesi dahil, kurumların işlevleri, mali düzenlemeleri ve hukukun üstünlüğü kapasiteleri kolaylaştırılır

Proje adı ve kimliği (ATLAS Karar No): Yargıtay'da Etik İlkelerin Yaygınlaştırılması, Saydamlığın Güçlendirilmesi ve Yargıtay'a olan Güveninin Artırılması Projesi

BEKLENEN ÇIKTILAR	ENDİKATİF FAALİYETLER	SORUMLU TARAFLAR	GİRDİLER
	<ul style="list-style-type: none"> • Hakimler, savcılar ve personel için		

Çıktı 1: Etik ilkelerinin Yargıtay tarafından benimsenmesi için kurumsal kapasitenin geliştirilmesi

Gösterge:

2017 itibarıyla, Yargıtay bünyesinde Etik Danışma Kurulunun kurulması ve Personel Etik Kurulunun faaliyete geçirilmesi

Etik ilkelerinin geliştirilmesine dair Yargıtay'ın çabalarına değinen birkaç haber

Yargıtay için hazırlanan Etik İlkelerinin birinci derece mahkemelerdeki hakimler ile savcılara yönelik etik ilkeleri için dayanak teşkil etmesi

Uluslararası ve ulusal politika belgelerinde yargı alanındaki mesleki davranış kurallarına atıf

Dayanak:

Yargıtay personeli, yargıçlar, üyeler ile savcılar için hazırlanan Etik İlkeleri, (2013)

geliştirilen mesleki davranış ilkeleri taslağını tartışmak üzere çalıştaylar düzenlenmesi

- Mesleki davranış kurallarının uygulanmasına dair farklı ülke uygulamalarının masa başı incelemesi yapılması ve seçilen iki ülkeye teknik ziyaretler düzenlenmesi
- Yargı etiği ilkeleri için uygulama tedbirlerine dair kapsamlı bir karşılaştırmalı değerlendirme raporu hazırlanması
- Personel, üye, tetkik hakimi ve savcılara yönelik etik ilkelerine dair ihtiyaca yönelik eğitim modülleri hazırlanması
- Eğiticiler için ihtiyaca yönelik personel, üye, tetkik hakimi ve savcılara yönelik etik ilkeleri eğitici eğitimi programlarının sunulması
- Üyelerin, tetkik hakiminin, savcıların ve Yargıtay personelinin kullanımı için etik kılavuzunun geliştirilmesi ve dağıtılması
- Yargıtay'ın 400 seçilmiş personelini, tetkik hakimini, üyelerini ve savcısını hedefleyen 8 adet bir günlük eğitim programları düzenlenmesi

*Yargıtay
UNDP*

Uluslararası Danışman

Yerel Danışman

Seyahat ve Konaklama

Kurumsal Harcamalar

Sözlü ve Yazılı Çeviri

Baskı ve Dağıtım

	<ul style="list-style-type: none"> • Yargıtay'ın etik ilkelerini geniş çapta halka tanıtmak üzere kamuya açık ulusal konferans düzenlenmesi • Etik ilkelerine dair görünürlük malzemelerinin (posterler dahil) geliştirilmesi ve geniş ölçüde dağıtılması 		
<p>Çıktı II: Yargı süreçlerinde şeffaflığın güçlendirilmesi için gerekli politikalar ile uygulama önlemlerinin oluşturulması</p> <p><u>Gösterge:</u></p> <p>Strateji'deki önlemlerin %20'sinin 2018 yılının sonu itibarıyla uygulanması</p> <p>2018 itibarıyla, Yargıtay'ın şeffaflığı ve etiği artırmaya yönelik çabalarına atıfta bulunan haberlerin kademeli olarak artışı</p> <p>Dünyadaki yargı sistemlerinde halka ilişkiler/basın ilişkilerinin yapılandırılması ve işleyişine dair en az 30 ülke uygulanmasının incelenmesi</p> <p>2018 yılının sonu itibarıyla en az 20 yüksek mahkemenin daha Yargı Süreçlerinde Şeffaflığa dair İstanbul İlkelerini kabul etmesi</p> <p><u>Dayanak:</u></p> <p>Yargıda şeffaflığı geliştirmeye yönelik ihtiyaçlara dair Yargıtay değerlendirmesi (2014)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Karşılaştırmalı ülke incelemesi yürütmek, • Uluslararası bir konferans düzenlenmesi • Memnuniyet düzeyinin değerlendirilmesini sağlayan çalışmalar yürütmek • Yüksek Yargıda Şeffaflık ve Güvenin Artırılmasına dair Strateji Taslağı Hazırlanması ve ilgili paydaşlarla danışma toplantısı düzenlenmesi • Danışma toplantısının bulgularına dayanarak Strateji ile eylem planına son şeklini vermek 	<p><i>Yargıtay UNDP</i></p>	<p>Yerel Danışman</p> <p>Uluslararası Danışman</p> <p>Seyahat ve Konaklama</p> <p>Sözlü ve Yazılı Çeviri</p> <p>Baskı ve Dağıtım Harcamaları</p> <p>Kurumsal Harcamalar</p> <p>Profesyonel Hizmetler</p>

<p>Çıktı III: Yargıtay'ın işleyişi konusunda kamu bilinci ve güveninin artırılması</p> <p><u>Gösterge:</u></p> <p>Yargıtay, diğer ilgili kuruluşlar ve vatandaşlar arasında önyargısız bir ortam yaratan pürüzsüz ilişkiler</p> <p>Şeffaflık ilkeleri doğrultusunda Yargıtay bünyesinde halka ilişkiler biriminin tesis edilmesi</p> <p><u>Dayanak:</u></p> <p>Bu konuya ilişkin dayanak bulunmamaktadır.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yargı kuruluşlarıyla danışma toplantısı düzenlenmesi • Yargıtay için iletişim stratejisi ile eylem planı geliştirmek • Broşürler ile tanıtım filmi dahil olmak üzere Yargıtay'ın işleyişine ilişkin görünürlük malzemelerinin hazırlanması 	<p><i>Yargıtay UNDP</i></p>	<p>Yerel Danışman</p> <p>Uluslararası Danışman</p> <p>Baskı ve Dağıtım Harcamaları</p> <p>Profesyonel Hizmetler</p> <p>Kurumsal Harcamalar</p>
--	--	---------------------------------	--

Yıllık Çalışma Planı

Yıl: 2016

BEKLENEN ÇIKTILAR		PLANLANAN FAALİYETLER <i>Faaliyet sonuçları ve ilişkili eylemleri listeleyin</i>		ZAMAN ÇERÇEVESİ		SORUMLU TARAF		PLANLANAN BÜTÇE	
		1. çeyrek	2. çeyrek	3. çeyrek	4. çeyrek		Finansman Kaynağı	Bütçe Tanımı	Tutar (Amerikan Doları)

Çıktı I: Etik ilkelerinin Yargıtay tarafından benimsenmesi için kurumsal kapasitenin geliştirilmesi	Hakimler, savcılar ve personel için geliştirilen mesleki davranış ilkeleri taslağını tartışmak üzere çalıştaylar düzenlenmesi	X				<i>Yargıtay UNDP</i>	<i>Yargıtay</i>	Uluslararası danışman (89 iş günü - günlük \$ 600)	\$ 53,400
								Seyahat ve Konaklama	\$ 280,520
	Mesleki davranış kurallarının uygulanmasına dair farklı ülke uygulamalarının masa başı incelemesi yapılması ve seçilen iki ülkeye teknik ziyaretler düzenlenmesi	X	X					Yerel Danışman (65 iş günü- günlük \$ 300)	\$ 19,500
								Sözlü çeviri	\$ 25,600

								Kurumsal harcamalar (yiyecek & içecek; baskı, salon kirası, vb. Harcamaları kapsar)	\$ 58,700
								Yazılı çeviri	\$ 5,000
	Yargı etiği ilkeleri için uygulama tedbirlerine dair kapsamlı bir karşılaştırmalı değerlendirme raporu hazırlanması		X						
	Personel, üye, tetkik hakimi ve savcılara yönelik etik ilkelerine dair ihtiyaca yönelik eğitim modülleri hazırlanması ve bu kişilerin etik ilkelerini çalışmalarında uygulamaları için birtakım elverişli araçları temin etmek			X					

Çıktı I: Etik ilkelerinin Yargıtay tarafından benimsenmesi için kurumsal kapasitenin geliştirilmesi	Üyelerin, tetkik hakiminin, savcılarının ve Yargıtay personelinin kullanımı için etik kılavuzunun geliştirilmesi ve dağıtılması	X					<i>Yargıtay UNDP</i>	<i>Yargıtay</i>	Uluslararası danışman (35 iş günü - günlük \$ 600)	\$ 21,000
	Etik konusunda 8 adet bir günlük eğitim programları düzenlenmesi	X							Yerel Danışman (25 iş günü- günlük \$ 300)	\$ 7,500
									Yazılı çeviri	\$ 1,000
	Yargıtay'ın etik ilkelerini geniş çapta halka tanıtmak üzere kamuya açık ulusal konferans düzenlenmesi		X						Yayın & Basım	\$ 20,000
									Kurumsal harcamalar (yiyecek & içecek; baskı, salon kirası, vb. Harcamaları kapsar)	\$ 22,000

	Etik ilkelerine dair görünürlük malzemelerinin (posterler dahil) geliştirilmesi ve geniş ölçüde dağıtılması		X						
Çıktı II: Yargı süreçlerinde şeffaflığın güçlendirilmesi için gerekli politikalar ile uygulama önlemlerinin oluşturulması	Yargı süreçlerinde şeffaflığa dair karşılaştırmalı ülke incelemesi yürütmek			X		<i>Yargıtay UNDP</i>	<i>Yargıtay</i>	Uluslararası danışman (59 iş günü - günlük \$ 600)	\$ 35,400
								Yerel Danışman (24 iş günü- günlük \$ 300)	\$ 7,200
								Yazılı çeviri	\$ 3,000
								Sözlü çeviri	\$ 3,200
								Seyahat ve Konaklama	\$ 190,700
								Kurumsal harcamalar (yiyecek & içecek; baskı, salon kirası, vb. Harcamaları kapsar)	\$ 38,400
								Profesyonel Hizmetler (Anket)	\$ 50,000

Yargıtay tarafından verilen hizmetlere ilişkin memnuniyet düzeyinin değerlendirilmesini sağlayan çalışmalar yürütmek			X						
Yüksek Yargıda Şeffaflık ve Güvenin Artırılmasına dair Strateji Taslağı Hazırlanması ve ilgili paydaşlarla danışma toplantısı düzenlenmesi					X				
Danışma toplantısının bulgularına dayanarak Strateji ile eylem planına son şeklini vermek					X				

Çıktı III: Yargıtay'ın işleyişi konusunda kamu bilinci ve güveninin artırılması	Adalet kuruluşlarıyla bir danışma toplantısı düzenlenmesi ve adalete duyulan güvenin artırılmasına yönelik ihtiyaçlar ile muhtemel çözümlerin tartışılması		X				<i>Yargıtay UNDP</i>	<i>Yargıtay</i>	Uluslararası danışman (25 iş günü - günlük \$ 600)	\$ 15,000
									Yerel Danışman (15 iş günü- günlük \$ 300)	\$ 4,500
									Seyahat ve Konaklama	\$ 1,800
									Sözlü çeviri	\$ 1,600
	İlgili aktörlerle düzenlenen danışma toplantıları ile görüşmelerin sonuçları doğrultusunda Yargıtay için iletişim stratejisi ve eylem planı geliştirilmesi		X						Profesyonel Hizmetler (Film Prodüksiyonu)	\$ 15,000

	Broşürler ile tanıtım filmi dahil olmak üzere Yargıtay'ın işleyişine ilişkin görünürlük malzemelerinin hazırlanması			X	X			Kurumsal harcamalar (yiyecek & içecek; baskı, salon kirası, vb. Harcamaları kapsar)	\$ 14,000
								Basım	\$ 15,000
<i>Proje personeli giderleri</i>		X	X	X	X		<i>Yargıtay</i>		\$ 24,000
<i>Genel Yönetim hizmetleri & Destek Maliyeti (%3)</i>	Genel Gider: Genel Yönetim Hizmetleri				X		<i>Yargıtay</i>		\$ 14,739
TOPLAM									\$ 506,039

EKLER

EK I: YARGITAY'IN ÖDEME PLANI

Özel hükümler. Ülke Programı Eylem Planı dahilinde olmayan proje aracılığıyla hükümetin maliyeti paylaşması durumunda, aşağıdaki hükümler dahil edilmelidir:

Yargıtay'ın ödeme planı:

Proje Dokümanının imzalanması üzerine 1. Taksit (Mart 2016): USD 75,000

2. Taksit (Temmuz 2016): USD 425,000
Yıllık İlerleme Raporu'nun onayı üzerine 3. Taksit (Mart 2017): USD 500,000

UNDP'nin aşağıdaki banka hesabına:

Banka Adı: Bank of America

Adresi: 1401 Elm St., Dallas TX 75202

Hesap No: 3752207404

Hesap Adı: UNDP Representative in Turkey (USD) Account

ACH Routing No: 111000012 [sadece ACH ödeme türü kullanan ABD'de yerleşik bankalar tarafından kullanılmak üzere]

Tel Routing No: 026009593

SWIFT Kodu: BOFAUS3N

ABD Doları dışında bir döviz cinsinden yapılan ödemenin valörü, ödeme tarihinde yürürlükte olan Birleşmiş Milletler operasyonel döviz kuru uygulanarak belirlenir. Ödemenin UNDP tarafından tamamının kullanılmasından önce, Birleşmiş Milletler operasyonel döviz kurunda bir değişiklik olursa, o zamanda mevcut olan bakiye fonların valörü gerektiği şekilde düzeltilir. Böyle bir düzeltme halinde, bakiye fonların valöründe eksilme olursa, UNDP, ilgili hükümete bilgi vererek, hükümet tarafından ilave sağlanıp sağlanmayacağını sorar. İlave finansman mümkün olmazsa, UNDP tarafından projeye sağlanan destek azaltılabilir, askıya alınabilir veya sona erdirilebilir.

Yukarıdaki ödeme planı, planlanan faaliyetlerin uygulanmaya başlamasından önce ödemelerin yapılmasını öngörmektedir. Proje teslimatının gidişatına uygun olarak değiştirilebilir.

UNDP, ödemeleri UNDP düzenlemeleri, kuralları ve direktiflerine uygun olarak alır ve yönetir.

Tüm mali hesaplar ve beyanlar, ABD Doları cinsinden ifade edilecektir.

Harcamalar veya taahhütlerde önceden görülemeyen artışlar beklenir veya gerçekleşirse (enflasyon, döviz kuru dalgalanması veya öngörülmeleyen koşullar nedeniyle olsun), UNDP, gerek duyulacak ilave finansman belirten ek tahmini, ilgili hükümete zamanında ileticektir. Hükümet, gerekli ilave fonları elde etmek için elinden geleni yapacaktır.

Yukarıda belirtilen ödemeler, ödeme planına uygun olarak alınmazsa veya yukarıda [ ] paragraf hükmüne uygun olarak ilave finansman Hükümetten veya diğer kaynaklardan sağlanmazsa, UNDP tarafından bu Anlaşma altında projeye sağlanan destek azaltılabilir, askıya alınabilir veya sona erdirilebilir.

Katkı nedeniyle tahakkuk edecek faiz geliri, UNDP hesabına yazılacak ve geçerli UNDP prosedürlerine uygun olarak kullanılacaktır.

UNDP Yönetim Kurulu karar ve direktifleri uyarınca:

Katkıdan aşağıdaki meblağlar alınacaktır:

- UNDP genel merkezi ve ülke ofisleri tarafından genel yönetim desteği (GMS) sağlanması için [%3] maliyet;

Katkı ile finanse edilen ekipman, malzemeler ve diğer varlıkların mülkiyeti UNDP'ye ait olacaktır. Mülkiyetin UNDP tarafından devrine ilişkin hususlar, UNDP'nin ilgili politika ve prosedürlerine uygun olarak belirlenecektir.

Katkı, münhasıran, UNDP mali düzenlemeleri, kuralları ve direktiflerinde belirtilen iç ve dış denetim usullerine tabi olacaktır.

EK II- HER FAALİYET İÇİN BÜTÇE AYRINTILARI

YIL 2016

Yargıtay'da Etik İlkelerin Yaygınlaştırılması, Saydamlığın Güçlendirilmesi ve Yargıtay'a olan Güveninin Artırılması Projesi							
Çıktı I - Etik ilkelerinin Yargıtay tarafından benimsenmesi için kurumsal kapasitenin geliştirilmesi							
Faaliyet 1.1. 1. Hakimler, savcılar ve personel için geliştirilen mesleki davranış ilkeleri taslağını tartışmak üzere çalıştaylar düzenlenmesi							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	15	1	=	9000
	Ücret	Yerel danışman	300	15	1	=	4500
	Sözlü çeviri		400	8	2	=	6400
	Seyahat (Gidiş-dönüş)	Uluslararası danışman	1500	2	1	=	3000
	Toplantı harcamaları (toplantı salonu kirası, yiyecek, kırtasiye, baskı harcamaları, vb.)	4 adet iki günlük çalıştay	50	2	177	=	17700

	Konaklama (48 personel, 48 üye, 48 tetkik hakimi, 20 savcı, 2 UNDP üyesi, 5 Yargıtay üyesi ve 2 danışman)	4 adet iki günlük çalıştay	120	3	177		63720
	Seyahat	Otobüs	1000	1	1		1000
	ARA TOPLAM						105320
Faaliyet 1.2 - Mesleki davranış kurallarının uygulanmasına dair farklı ülke uygulamalarının masa başı incelemesi yapılması ve seçilen iki ülkeye teknik ziyaretler düzenlenmesi							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	14	1	=	8400
	Sözlü çeviri		400	14	2	=	11200
	Seyahat (Gidiş-dönüş)		2500	2	15	=	75000
	Konaklama		500	14	15	=	105000
	Yiyecek/içecek		100	14	15		21000
	ARA TOPLAM						220600
Faaliyet 1.3. Yargı etiği ilkeleri için uygulama tedbirlerine dair kapsamlı bir karşılaştırmalı değerlendirme raporu hazırlanması							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	10	1	=	6000
	Yazılı çeviri	Uluslararası belgeler/ raporlar/mevzuat	10	200	1	=	2000
	ARA TOPLAM						8000
Faaliyet 1.4. Personel, üye, tetkik hakimi ve savcılara yönelik etik ilkelerine dair ihtiyaca yönelik eğitim modülleri hazırlanması							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	30	1	=	18000
	Ücret	Yerel danışman	300	10	1	=	3000
	Yazılı çeviri	Eğitim modülleri	10	300	1	=	3000
	ARA TOPLAM						24000
Faaliyet 1.5. Eğiticiler için ihtiyaca yönelik personel, üye, tetkik hakimi ve savcılara yönelik etik ilkeleri programlarının sunulması							

			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	20	1	=	12000
	Ücret	Yerel danışman	300	20	1	=	6000
	Ücret	Yetişkin eğitimi uzmanı	300	20	1	=	6000
	Sözlü çeviri	2 adet beş günlük eğitici eğitimi	400	10	2	=	8000
	Seyahat	Uluslararası danışman	1500	2	1	=	3000
	Konaklama	Uluslararası danışman	100	10	1	=	1000
	Konaklama	2 adet beş günlük eğitici eğitimi	120	6	40		28800
	Toplantı harcamaları (toplantı salonu kirası, yiyecek, kırtasiye, baskı harcamaları, vb.)	2 adet beş günlük eğitici eğitimi	100	5	40	=	20000
	ARA TOPLAM						84800
	PROJE PERSONELİ GİDERLERİ		2000	12	1	=	24000
	PROGRAMLANA BİLİR BÜTÇE						466720
	%3 UNDP Genel Yönetim Hizmetleri						14001.6
	GENEL TOPLAM						480721.6

YIL 2017

Çıktı I - Etik ilkelerinin Yargıtay tarafından benimsenmesi için kurumsal kapasitenin geliştirilmesi							
Faaliyet 1.6. Üyelerin, tetkik hakiminin, savcılarının ve Yargıtay personelinin kullanımı için etik kılavuzunun geliştirilmesi ve dağıtılması							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	20	1	=	12000
	Ücret	Yerel danışman	300	10	1	=	3000
	Yazılı çeviri	Kılavuz	10	100	1	=	1000
	Yayım & Basım	Kılavuz	15	1000	1	=	15000
	ARA TOPLAM						31000
Faaliyet 1.7. Etik konusunda 8 adet bir günlük eğitim programları düzenlenmesi							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	15	1	=	9000
	Ücret	Yerel danışman	300	15	1	=	4500
	Toplantı harcamaları (toplantı salonu kirası, yiyecek, kırtasiye, baskı harcamaları, vb.)	8 adet bir günlük program	50	1	400	=	20000
	ARA TOPLAM						33500
Faaliyet 1.8. Yargıtay'ın etik ilkelerini geniş çapta halka tanıtmak üzere ulusal bir halk konferansı düzenlenmesi							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Toplantı harcamaları (toplantı salonu kirası, yiyecek, kırtasiye, baskı harcamaları, vb.)	Basın konferansı	2000	1	1	=	2000
	ARA TOPLAM						2000
Faaliyet 1.9. Etik ilkelerine dair görünürlük malzemelerinin (posterler dahil) geliştirilmesi ve geniş ölçüde dağıtılması							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Tasarım ve yayımlama	Görünürlük malzemeleri	5	1000	1	=	5000
	ARA TOPLAM						5000

Çıktı II: Yargı süreçlerinde şeffaflığın güçlendirilmesi için gerekli politikalar ile uygulama önlemlerinin oluşturulması							
Faaliyet 2.1 Yargı süreçlerinde şeffaflığa dair karşılaştırmalı ülke incelemesi yürütmek							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	10	1	=	6000
	Yazılı çeviri	Uluslararası belgeler/ raporlar/mevzuat	10	300	1	=	3000
	ARA TOPLAM						9000
Faaliyet 2.2 Uluslararası bir konferans düzenlenmesi							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	10	1	=	6000
	Sözlü çeviri		400	2	2	=	1600
	Seyahat	(Uluslararası danışman+ Diğer ülkelerden gelen katılımcılar)	1500	1	26	=	39000
	Konaklama (25 yabancı+ 100 diğer katılımcılar)		400	3	125	=	150000
	Toplantı harcamaları (toplantı salonu kirası, yiyecek, kırtasiye, baskı harcamaları, vb.)		120	2	125		30000
	ARA TOPLAM						226600
Faaliyet 2.3. Yargıtay tarafından verilen hizmetlere ilişkin memnuniyet düzeyinin değerlendirilmesini sağlayan çalışmalar yürütmek							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	20	1	=	12000
	Ücret	Yerel danışman	300	10	1	=	3000
	Profesyonel hizmetler	Memnuniyet Anketi	50000	1	1	=	50000
	ARA TOPLAM						65000

Faaliyet 2.4. Yüksek Yargıda Şeffaflık ve Güvenin Artırılmasına dair Strateji Taslağı Hazırlanması ve ilgili paydaşlarla danışma toplantısı düzenlenmesi							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	4	1	=	2400
	Ücret	Yerel danışman	300	4	1	=	1200
	Sözlü çeviri	2 adet bir günlük danışma toplantısı	400	2	2	=	1600
	Seyahat	Uluslararası danışman	1500	1	1	=	1500
	Konaklama	Uluslararası danışman	100	2	1	=	200
	Toplantı harcamaları (toplantı salonu kirası, yiyecek, kırtasiye, baskı harcamaları, vb.)	İki günlük danışma toplantısı	60	2	70	=	8400
	ARA TOPLAM						15300
Faaliyet 2.5. Danışma toplantısının bulgularına dayanarak Strateji ile eylem planına son şeklini vermek							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	15	1	=	9000
	Ücret	Yerel danışman	300	10	1	=	3000
	ARA TOPLAM						12000
Çıktı III: Yargıtay'ın işleyişi konusunda kamu bilinci ve güveninin artırılması							
Faaliyet 3.1 Adalet kuruluşlarıyla bir danışma toplantısı düzenlenmesi ve adalete duyulan güvenin artırılmasına yönelik ihtiyaçlar ile muhtemel çözümlerin tartışılması							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	5	1	=	3000
	Ücret	Yerel danışman	300	5	1	=	1500
	Seyahat	Uluslararası danışman	1500	1	1	=	1500
	Konaklama	Uluslararası danışman	100	3	1	=	300

	Toplantı harcamaları (toplantı salonu kirası, yiyecek, kırtasiye, baskı harcamaları, vb.)	İki günlük danışma toplantısı	100	2	70		14000
	Sözlü çeviri	İki günlük danışma toplantısı	400	2	2	=	1600
	ARA TOPLAM						21900
Faaliyet 3.2. İlgili aktörlerle düzenlenen danışma toplantıları ile görüşmelerin sonuçları doğrultusunda Yargıtay için iletişim stratejisi ve eylem planı geliştirilmesi							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Ücret	Uluslararası danışman	600	20	1	=	12000
	Sözlü çeviri	Strateji ve eylem planı	10	100	1	=	1000
	ARA TOPLAM						13000
Faaliyet 3.3. Broşürler ile tanıtım filmleri dahil Yargıtay'ın işleyişine dair görünürlük malzemelerinin geliştirilmesi							
			Ücret (USD)	# günler /birim	#kişi		
	Profesyonel hizmetler	Tanıtım filmi yapımı	15000	1	1	=	15000
	Ücret	Yerel danışman	300	10	1	=	3000
	Baskı	Yazılı görünürlük malzemeleri	15	1000	1	=	15000
	ARA TOPLAM						33000
PROJE PERSONELİ GİDERLERİ			2000	12	1	=	24000
	PROGRAMLANA BİLİR BÜTÇE						491300
	%3 UNDP Genel Yönetim Hizmetleri						14739
	GENEL TOPLAM						506039

EK III:
ÇEVİRİMDİŞİ RİSK KÜTÜĞÜ

Proje Adı: <i>Proje Adı: Yargıtay'da Etik İlkelerin Yaygınlaştırılması, Saydamlığın Güçlendirilmesi ve Yargıtay'a olan Güveninin Artırılması Projesi</i>	Karar No: TBC	Tarih: Eylül 2015
---	----------------------	--------------------------

#	Açıklama	Belirlenen tarih	Tür	Etki & Olasılık	Karşı önlemler / Yönetimin cevabı	Sahibi	Gönderen, güncelleyen	Son güncelleme	Durum
1	Hakimler, üyeler, savcılar ve mahkeme personeli için geliştirilen Etik Davranış İlkelerinin kısıtlı kullanımı ve bu ilkelere sınırlı başvuru	Hazırlama süresince	Uygulama	Standart uygulamalarının altında P= 3	Farkındalık yaratma faaliyetleri ile hakimler ve halk arasında Etik Davranış İlkelerine dair bilgiyi artıran faaliyetlere daha çok odaklanma	Yargıtay UNDP			
2	Yüksek mahkemelerin İstanbul İlkeleri'nin sahada sınanması konusunda taahhüt ve sahiplenme düzeyinin düşük olması	Uygulama süresince	Uygulama	Standart uygulamalarının altında P= 3	Hakimler ile Avukatların Bağımsızlığına dair BM Özel Raportörü ile yakın işbirliği ve danışma yoluyla İlkelerin savunuculuğuna odaklanma	Yargıtay UNDP			